

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok — — — — 4.— koruny. Na pol roka — — — — 2.— Na štvrt' roka — — — — 1.— <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Hlavný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT Zodpovedný redaktor : JÁN BARTOS, krajinský vyslanec Za vydavateľstvo zodpovedný : JÁN MOLNÁR, pápežský prílát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám <small>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</small></p>
---	--	---

Pokuta za hriech.

Víťazné uhorské, rakúske a spojenecké čaty na celom fronte talianskeho bojišťa hneď v prvých dňoch započatej offensívy boli vstave zpätvydobit' to, čo taliansky hlavný vodca Cadorna len jedenástimi krvavými offensívami vedel zaujať. Celý front na okolí rieky Isonza už prvú útoky pohýbaly. Zaujaly 2208 metrov vysoký vrch Rombona, slobodnou stala sa železničná čiara v údolí rieky Isonza a slobodnými staly sa cesty vedúce do dolín Fella a Tagliamento. Zaujaly predmostie pri Tolmeine, pohorie Kolovrat, obce Cividale Monfalcone. Vysoká rovina bainsizská stála Talianov mnoho krvi, Cadorna musel koncentrovat' ohromné sily, aby zaujať mohol tieto posície, môžeme si teda predstaviť, koľké talianske vojská utrpely tu porážku. Akonáhle víťazné čaty spojencov dostaly sa aj na tomto vidieku až po rieku Isonzo, poklát'il sa celý južný front, Taliani začali sa ufahovať za rieku Isonzo. Mesto Gorica je opäť v našich rukách, a až dolu po morské pobrežie opúšťajú Taliani svoje posície. Naši prenasledujú nepriateľa už na talianskom území a 29. októbra zaujali mesto Udine.

Jedonástimi offensívami neboli vstave Taliani prekliessniť si cestu na juh do Triestu a na severovýchod do Laibachu. Hlavný vodca Cadorna tíšil rozčulenu taliansku verejnú mienku a hnal do krvavých bojov talianske vojsko. Talianska verejná tlač aj ten najmenší zdar talianskeho vojska oslavovala čo veľké víťazstvo. Takto to šlo, kým sa vojská spojencov nepriehystaly ku rozhodujúcemu útoku. Začala sa offensíva z našej strany a porazené talianske vojsko ufahuje sa s veľkými ztrátami, vo veľkom neporiadku.

O katastrofe talianskeho vojska Wolffova kancelária oznamuja z Berlína:

Drama talianskej armády vyvinuje sa v udalosti, ktorá otriasa celým svetom. Za krátky týždeň spojenci dve veľké talianske armády takmer úplne zdrvili, zajali vyše 180.000 ľudí a ukoristili vyše 1500 kanónov. Nádej talianskeho ľudu, že od Udine na západ pristavia víťazné

napredovanie spojencov, po veľkom víťazstve pri Tagliamente sa zmarila. Talianske vojenské vodcovstvo a vláda nemajú ešte smelosti, aby sa priznaly veľkosti porážky a krčovite sa chytajú očakávanej pomoci Angličanov a Francúzov. Spojenci za tri dni zaujali za nedobiteľné považované silné talianske vrchové a skalnaté posície, pancierové ochranné diela a opevnenia, na štvrtý deň vyšli na taliansku rovinu, zaujali Udine, Goricu, Monfalcone, pri Tagliamente do hlavy porazili a zničili zadné voje Talianov. Zaujali na tisíc obcí, početné významné mestá a nepriateľovi vyrvali z rúk vyše 4000 stvorcových kilometrov územia. Ku obrovskej koristi treba pripočítat' ťažké krvavé ztraty, ktoré utrpel na mnohých miestach húževnate a hrdinsky bojujúci nepriateľ.

O obkolesení troch talianskych armád z válečného novinárskeho stánu 1. novembra písali nasledovne: Katastrofu armády kniežata Aosta, tretej talianskej armády, pripísať treba novšiemu ženiálnemu pokračovaniu nášho veliteľstva. Katastrofa talianske vojsko stihla pri predmostí Tagliamento—Latisana. Obkolesenie Talianov prevedené bolo nasledovne:

Armáda Belowa (nemecký veliteľ) miesto toho, žeby ku prostrédnému predmostiu rieky utekajúcu druhú taliansku armádu celou silou bola prenasledovala, rozdelila sa na dve čiastky. V prenasledovaní nepriateľa smerom na západ pokračovala len jedna, druhá čiastka, nemecké, uhorské a rakúske divízie, prekvapnou rýchlosťou obrátili sa k juhozápadu a rýchlym maršom dosiahly ryžovými poľami pokryté kraje ešte prv, ako by ta prísť boly mohli hlavné oddiely armády kniežata Aosta, ktoré od Karstu cúvaly smerom ku západu. Táto armáda po zaujatí Palmanovy z našej stránky, nemala inej cesty k cúvaniu, ako ktorá od Monfalcone cez Latisanu vedie ku Benátkam.

Po tejto ináč veľmi dobrej ceste ale, následkom daždivého počasia a hrozného množstva válečného vystrojenia, cúvanie šlo len veľmi pomaly, tak že kniežata Aosta rozkázal, že všetko treba na zadku nechať, čo obťažuje cúvanie, ťažké kanóny, trén a celé válečné vystrojenie ťažko k odvezeniu. Najprv teda táto válečná

hmota dostala sa do rúk našej prvej armády pri Isonze, lež táto armáda aj vzdor po ceste nahrbenej válečnej koristi, zhubeným mostom a násypom kanálov, prekvapujúcou rýchlosťou pokračovala v prenasledovaní nepriateľa. Tretia talianska armáda nevedela sa oratovať ani obeťou jej trénu. Naše čaty nezadržateľnou silou vrazily klin do centruma nepriateľa, hlavné oddiely Talianov odtisli na vidiek lagún, kde prinútené boli poddať sa v zatvorených sákoch. Talianska 7., 8. a 23. armáda skoro úplne dostaly sa do nášho zajatia a s týmto behom tejto offensívy do rúk spojenených čiat dostalo sa blízko 200.000 Talianov.

Keď tieto chýry čítame, mimovoľne začneme o tom rozmýšľať, že ako by sa boly utvorily pomery v zahraničnej politike, keby Talian zadržal bol svoj čestný sľub, daný v smluve trojspolku, keby nebol spáchal zradu proti tým veľmociam, ktoré svojou auktoritou a svojim veľkým vplyvom prispely ku zmocneniu a vývinu Talianska. Keby Anglicko a Francúzsko nebolo s istotou rávalo na taliansku zradu, možno že by svetová vojna ani nebola vypukla. Keby Taliansko bolo aj len neutralitu zadržalo, dnes by sme už dávno boli po vojne. Nemecko a monarchia konečne len toto žiadaly od Talianska. Ba monarchia bola hotová priniesť aj obeť, aby Taliansko odvrátila od osudného kroku. Ale najpodlejší nepriateľ — ako Taliana po jeho zrade pomenovali — stal si do radu našich nepriateľov, ktorým sa zapredal ešte vtedy, keď sa nám s priateľskou tvárou predstavoval.

Pomstivá ruka stiha teraz podlého zradcu.

Talianska verejná mienka už i tak s veľkým rozčúlením pozorovala krvavý zápas na okolí rieky Isonza. Ohromné ztráty talianskeho vojska, množstvo mŕtvých a ranených nebolo možno odtajiť, keď to aj úradne neoznámili. Netrpezlivosť i tak prechých Talianov vždy viac vzrastala a v mnohých mestách už aj vypukly vzbury, ktoré len ťažko boli vstave utlačiť anglickým a francúzskym vojskom. Aj v kruhu talianskeho vojska pozorovať bolo nebezpečné pohyby.

Aké pomery môžu nastať v Taliansku, keď sa verejná mienka presvedčí, že všetky prinesené ohromné obeť boly marné, keď bude vidieť, že talianske obecnstvo bolo špatne zavedené? Či bude možno vzbudíť v talianskom ľude oduševnenie za vojnu a či sa ľud so zlostou neobráti proti tým, ktorí národ do toho nešťastia vohnali? Toto sú ešte nerozlúštené otázky. Ale myslíme, že nebude dlho trvať a príde pokuta za hriech.

Organisačné shromaždenie kresťanskej ľud. strany v sčecenskom okrese.

Voličia okresu Szécsény (stol. novohr.) v nedelu, 25. októbra popoludní v mestečku Szécsény vydržovali shromaždenie, v ktorom stredisko kresťanskej ľudovej strany zastupoval krajinský vyslanec Štefan Haller, prítomní boli: fõispán stolice gróf Gejza Mailáth, poprední voličia a zastupitelia každej obce okresu.

Shromaždenie zahájil P. Venancius *Virág*, predstavený tamojšieho kláštora, ktorý v dlhšej reči vysvetľoval požiadavky ľudu za donesené hrozné obeť v terajšej svetovej vojne. Ľud si žiada spravodlivosť zo stránky verejnej správy, od zákonodarstva žiada si lásku v sociálnom obore, žiada si spravodlivú majetkovú politiku a konečne žiada si stály pokoj.

Po zahájení shromaždenia Franc *Somogyi*, pravotár z mesta Gyöngyösu, poukázal na účinkovanie, aké medzi politickými stránkami kresťanská ľudová strana vyvinuje už cez dve desaťročia. Vyzdvihol zvlášte kresťanskej ľudovej strany účinkovanie behom svetovej vojny, bo toto účinkovanie nepodvratným dôkazom je toho, že kresťanská ľudová strana v najslachetnejšom smysle slova pracuje za ľud a bojuje za sväté práva a opravené požiadavky ľudu. Vyzval preto občanov okresu, aby organizácie kresťanskej ľudovej strany utvorili v každej obci a v celom okrese vytýčili zástavu, pod ktorou tu už raz zvíťazil zastupiteľ programu kresťanskej politiky.

Štefan *Haller*, zastupiteľ strediska kresťanskej ľudovej strany, rečnil o programme novej vlády a o veľkej významnosti úlohách, ktorých splnenie vzala na seba. Zaoberal sa s otázkami odanenia, ktoré prevedené má byť na základe prísnej progressivity, zvlášte ohľadom majetkov behom vojny nadobudnutých. Vysvetľoval agrárnu politiku kresťanskej ľudovej strany a ku utvoreniu jej organizácií vyzval prítomných za všestraného hlučného súhlasu.

Predseda shromaždenia P. Venancius *Virág* zatým vyhlásil nasledovné uzavretie shromaždenia: *Organizácie utvorené budú v každej obci okresu, nová vláda zabezpečuje sa o úplnej dôvere a telegrafične pozdravený má byť sk. vn. t. r., minister okolo osobnosti jeho veličenstva kráľa gróf Aladár Zichy, predseda kresťanskej ľudovej strany.*

Za predsedu okresných organizácií kresťanskej ľudovej strany vyvolený bol farár Mikuláš *Lepsényi*. za podpredsedu úradník na odpočinku Arpád *Szoboda* a za notára učiteľ-organista Ján *Körmöczy*.

Z krajinského zákonodarstva.

Pri pojednávaní zákona o štátnom rozpočte zvlášte vynikali vyslanci kresťanskej ľud. strany Štefan Haller, Béla Landauer a Ján Bartos. Reč, ktorú povedal Štefan Haller, na krátko uviedli sme v predošlom čísle. Ponevác ale Béla Landauer a Ján Bartos, vyslanci sú okresov s obyvateľstvom slovenského jazyka, za potrebné uznávame ich reči udat v obšírnej osnove a na prvom mieste podávame reč, ktorú v snemovni krajinských vyslancov 25. októbra v zasadnutí popoludní vydržiavanom povedal vyslanec žambokrétskeho okresu

dr. Béla Landauer.

Rečník v úvode reči odôvodnil dôveru, akou chová sa ku terajšej vláde ako člen kresťanskej ľudovej strany

a aj zodpovedne jeho presvedčeniu. Zatým predniesol, jak neslušne kritisuje pracovná strana novú vládu a politické stránky, ktoré ju podporujú. Nával pracovnej strany proti vláde, že jej vnútorné záležitosti pretriasa pred verejnosťou, odrazil tým, že je to lepšie, ako keby ich pretriasal musela pred súdmi. Na nával pracovnej strany, že členovia vlády neúčinkujú vo vzájomnom porozumení — o čom ostatne vie len pracovná strana — odpovedal tým, že ani jeden člen tejto vlády nikdy nepride do takého položenía, aby pre jeho mravnostné poňatie prinútený bol opustiť ministerské kreslo. V podvracaní ďalších návalov Tiszových pracovníkov uviedol

kapacity vládnej a pracovnej strany.

Kritika pracovnej strany hovorí: Vláda postavila do šikov nie schopnosťami obdarené kapacity, lež rozdávala koštiale! Nuž ja nejdem zastávať ani jednotlivých ministrov, ani štátnych sekretárov. O jednej ich čiastke iného presvedčenia je krajina, nielen naša, lež aj vaša krajina. Druhú ich čiastku snáď to čini menej známou, že jej podielom je veľký poklad: mladost, na ktorú veľké úlohy čakajú v budúcnosti.

Schopnosti! Veľmi prosím vážne poňat moje slová: najväčšou úctou chovám sa ku schopnostiam a osobnostiam najviacerých členov predošlého kabinetu. Keď ale vláda pracovnej strany tých pánov vytiahla z jemného tieňa neznámosti, či vtedy ozaj skveli sa v glórii známej schopnosti? A či by nemalo byť slušné ku spolupracovníkom terajšej vlády už vopred chovať sa toľkou dôverou, ako ku tamtým? (Čulé schvaľovanie s ľavej, protimluva s pravej.) Ja tomu veľmi viem porozumeť, že sa to etenej protivnej strane nelúbi, že vláda takých posielala za fõispánov, ku ktorým má dôveru a ktorí ku nej bližšie stoja a nie takých, ku ktorým má dôveru a žiada si protivná strana. (Potlesk a hlučný súhlas.) Rečník zatým predniesol

ako prevádzala volby pracovná strana.

Vláda od žiadneho valného shromaždenia nevynucuje osvedčenie dôvery. Osmelujem sa tvrdiť to v mojom nezodpovednom položení, bo o tom mám osobné zkušenosti. A keď daktorý fõispán aj bez rozkazu na tom stojí, aby obecnstvo jeho stolice delilo jeho mienku, to myslím nikto mu za zlé mať nemôže.

Kritika pracovnej strany hovorí ďalej: Fõispáni vlády terrorisujú pri voľbách. Na spomínaný konkrétny pád nepodvratnú odpoveď už dal ministerpredseda, ako aj minister vnútorných záležitostí. Za zbytočné držím uvádzať, že ja opovrhujem korupciu, nech si ju bárs kto prevádza pašou alebo peňažným vrecem. Veď i tá strana, ku ktorej mám česť prislúchať, už cez tri desaťročia bojuje proti fõispánskemu terroru pri voľbách. O úradníkoch ku hlasovaním proti ich presvedčeniu hrozbami nútených, do iných i najďalších krajov preložených, zahmatých, o dedinách pod voľbou podpálených, o nariadeniach zátvoru pre udajný dúl ošipáných, o so-

stavení falošných volebných kommissii z pouličných komediantov, o volebných menoslovoch atramentom obliatých, *zaiste najviacej rozprávať vedela by kresťanská ľudová strana.*

Karol Huszár: Pamätajte sa na to, čo ste stvárili roku 1910.

Béla Landauer: Tieto — povedzme — kúsky vyvádzaly nie vlády koalície, *lež tí, čo ku etenej protivnej strane o mnoho bližšie stoja, ako ku nám.* (Potlesk. Hlučný súhlas.)

Ján Bartos: Čo ste stvárili v Prievidzi?

Pavel Farkas: To sme aj my zatracovali.

Béla Landauer: Netruťam, že by etená protivná strana spokojná bola s tým, keby sme takéto kúsky len zatracovali.

Gróf Štefan Tisza len jedonkrát dal prevádzať volby. Dobre viem, že vtedy u neho hlásiacich sa diablov jednotlivých okresov, keď ich opatril tarifalnými 15.000 korunami, pravda len tých menších, na cestu púšťal slovami: *«Tu máte, robte čo chcete, ja vám ale nedržim môj chrbát».* Možno, že by Štefan Tisza včul tiež len tak hovoril. Lež uznávam a pri zadržaní mojich zásad gavalierstvo Štefana Tiszu natoľko musím chváliť, že tí, čo pre neho upadli do neresti, pohodlne boli si mohli odpočinúť na jeho chrbte. (Smiech.)

Fõispáni terajšej vlády zaiste nikdy a nikde neprekročia medze zákona. Úfam sa ale, že na ceste zákonmi označenej všetko prevedú, aby nás obránili proti etenej protivnej strane dobre platenému vplyvu. (Hlučný potlesk.) (Pokrač. nasl.)

Ján Bartos za nižšie duchovenstvo a konfessionálne učiteľstvo.

Z príležitosti pojednávania zákonnej predlohy o válečnej podpore verejného úradníctva *Ján Bartos*, krajinský vyslanec okresu zlatomoravského, v zasadení snemovne krajinských vyslancov 27. októbra vydržiavanom povedal nasledovnú reč:

Ctená Snemovňa! (Čujme! Čujme!) Na nápady, ktorými predo mnou rečníaci etený pán vyslanec *Gejza Antal* obrátil sa proti mne, osmelujem sa len tolko odpovedať, že keby predošlá Tiszova vláda a túto podporujúca pracovná strana hneď na začiatku vojny pomery verejného stravovania náležite boly usporiadaly, miesto toho, že pán *Ján Teleszky*, bývalý finančný minister, sudecov posielal podšívať podošvy (Tak je! s ľavej. Protimluvy s pravej.), vtedy verejní úradníci polepsenie ich platu nežiadali by takým hlasom, keby pracovná strana miesto nemosti, akou sledovala najväčšie chyby predošlej vlády na poli verejného stravovania páchané, bola sa ohlásila, vtedy by naše verejné stravovanie včul ináč vyzeralo a úradníctvo nevystupovalo by takým hlasom s oprávnenými jeho požiadavkami. (Tak je! s ľavej.)

Ako máme napomáhať úradníctvo?

Ctená Snemovňa! Predostrený nám je taký zákonný návrh, ktorý nemôžeme považovať za mimoriadne na-

riadenie, prípadnú reformu alebo milosť. Prijatím tejto zákonnej predlohy, parlament možnosť poskytuje štátu, ku vyplneniu jeho povinnosti ku tým, na ktorých pleciach spočíva celá farcha a starosť vedenia celej štátnej správy. Vsedennou mierou snáď ani nemožno posúdiť veľkú zodpovednosť, spojenú s úlohami sverenými na stojácich vo verejnej službe. V dejstvovaní mohutnej sústavy štátneho hospodárenia bývajú uplatnené a dostávajú výrazu aj všetky tie zásady, ktorých súhrn krajine poskytuje uhorský charakter nacionálny a týchto zásad oni sú strážcovia. Nacionálnou povinnosťou je teda starať sa o slušné zaopatrenie verejných úradníkov, povinnosťou je strážiť nad tým, aby tí, na ktorých sverené sú veľké záujmy nacionálne, pre ich neznesiteľne ťažké hmotné položenie, neupadli do cudzej odvislosti. I za cenu veľkých obetí, o to sa treba starať, aby v správe štátneho života nacionálnou dôverou ozdobení úradníci neboli odkázaní na hmotnú podporu cudzích, štátnym záujmom prípadne nepriateľských činiteľov.

V úplnom povedomí som si toho, že tej náklonnosti alebo, aby som sa tak vyslovil, tejto štedrosti štátu veľmi úzke hranice stavajú finančné možnosti. Tie obavy, ktoré už počas pokoja obmedzovaly splnenie oprávnených nárokov úradníkov, náramne porástly pod svetovou vojnou. V časoch pokoja totiž ako merítko splnenia požiadavok slúžily normálne príjmy štátu. Válečné finančné pomery ale utvorily ťažšie okolnosti. Dnes tak stoja veci, že pre nedostatok zásob, každého ku prvoriadnemu využitiu potrebného článku obchodná hodnota riadi sa dľa toho, koľko platu má ten, čo si ho chce kúpiť.

Dnes, bohužiaľ, tak ďaleko sme prišli, že čím viac zdvíhajú platy, tým viac dvíhajú sa aj ceny tržiska. Presvedčený som o tom, že bez istého zabezpečujúceho, zvýšenie cien radikálnymi prostriedkami znemožňujúceho zakročenia, puhé zdvihnutie plátov neprispieje ku polepseniu pomerov využitia. Keby sme platy zdvihli o tisíc percentov, zaiste o tolko 0/0-ov porástly by aj ceny tržiska.

Ctená Snemovňa! Jestli neznesiteľne ťažký stav úradníctva radikálne chceme ulaviť, treba sa nám postarať o zvláštne ku tomu slúžiace prostriedky. Valutárne otázky, ktoré s predlohou zákona o štátnom rozpečte stoja v úzkom spojení, prítomne nejdem obšírne vysvetľovať. Ja som ale tej mienky, že vzdor ťažkému finančnému rozpoloženiu štátu, nemáme založenými rukami nečinne hľadať na neznesiteľne ťažký stav verejného úradníctva a skrze to ohrožované najživotnejšie záujmy krajiny. (Pokrač. nasl.)

Zprávy domáce.

Snemovňa krajinských vyslancov začiatkom budúceho týždňa vydržiavať bude zasadnutie, v ktorom ministerpredseda predostre návrh zákona o volebnom práve.

Ohľadom na to, že delegácie zasedať majú 3. decembra, v prvých zasadnutiach snemovne vyvolení budú členovia do delegácií.

Zprávy zahraničné.

Nový kancelár nemeckej ríše. — Prepustenie Michaelisa a vymenovanie Hertlinga.

Nemecký cisár Vilhelm II. na vlastnú žiadosť dr. Georga Michaelisa prepustil z postavenia kancelára nemeckej ríše, z postavenia pruského ministerského predsedu a zahraničného ministra. Na uznanie jeho vernej a neunavnej práce cisár daroval mu retiazku ku veľkému krížu rádu Červ. orla. Za nástupcu Michaelisa cisár vymenoval grófa Hertlinga, bavorského ministra-predsedu.

Gróf Hertling dlhšie sa radil s cisárom Vilhelmom. Po porade cisár požiadal bavorského kráľa Ludvika, aby grófa Hertlinga prepustil z bavorskej štátnej služby. Kráľ Ludvik prosbe hneď vyhovel. Nový ríšsky kancelár asi o dva týždne predstavi sa ríšskemu snemu.

Udalosti svetovej vojny.

Telegramm jeho veličenstva kráľa nemeckému cisárovi.

Z príležitosti veľkého víťazstva našich a spojeneckých čiat, jeho veličenstvo nemeckému cisárovi poslal nasledovný telegramm:

— Tvoje čaty vťahly včera do Cividale. Dnes naše pluky zpätzaujaly Gorice, sídelné mesto provincie. Najvrelejšou žiadosťou môjho srdca je, aby som v tejto veľkej hodine s vďakou myslel na náš verný, kamarátsky pomer, ktorý nám Božou pomocou dopomohol ku tomuto novšiemu veľkému víťazstvu. Ty si bezzistným uvážením prepustil k službe môjho hlavného veliteľstva viac veľkolepých divísií. Naše generálne stáby cieľavedome pripravily útok, ktorý spoločne a zdarne previedly. Útočivá sila tvojich čiat, ako vždy, aj teraz sa dokázala neodolateľnou. Za tieto dôkazy kamarátskej vernosti ja a moja statná zbraň má sila vyslovujeme ti svoju najvrelejšiu vďaku. Milosť Božia nech je aj naďalej na našich víťazných zbraňach. *Karol.*

Odpoveď nemeckého cisára jeho veličenstvu kráľovi.

Na výšuvedený telegramm nemecký cisár behom jednej hodiny jeho veličenstvu kráľovi dal nasledovnú odpoveď:

— Pod tvojím vedením tak výsledne započaté válečné operácie proti Taliansku mnohosľubne trvajú. Teším sa, že pri tvojich v boji utúžených bojovníkoch na Isonze čo verní kamaráti aj nemecké čaty sa bily s naším vierolomným, niekdajším spojencom. Mnoho šťastia želim tebe a tvojej zbrannej sile za zpätzaujatie Gorice a planiny Karstu. «Viribus unitis» (spojenými silami) aj naďalej. Boh s tebou. *Vilhelm.*

Zpráva Boroeviča o zpätzaujatí Gorice.

Po zaujatí Georice generálplukovník Boroevič poslal jeho veličenstvu nasledovnú zprávu:

— Gorieu sme zaujali. Cítiae sa šťastným, že perlu Isonza vlasti sme na večné časy zpät zadovážili a že ju v mene armády môžem položiť k nohám vášho Veličenstva, dodávam, že každý náš človek do svojho posledného dychu bude bojoval za to, aby sme pod múdrom vedením vášho Veličenstva započatú prácu šťastne mohli skončiť.

Jeho veličenstvo na zprávu odpovedal nasledovne:

— Perla Isonza, ktorú ste mi zpät zaujali, tvorí skvelý drahokam v slávnom venci vašich víťazstiev. Za to vám srdečne ďakujem, milý generálplukovník Boroevič. Božie požehnanie nech vás aj naďalej sprevádza.

200 000 zajatcov a 1900 ukoristených kanónov.

Pri terajšej talianskej offenzíve do 4. novembra uhorsko-rakúskym a spojeneckým čatám dostalo sa do

Západné bojište Nemcov proti Francúzom a Angličanom. Na bojišti vo Flandrii nemecké čaty v minulom týždni odrazily všetky útoky Angličanov a Francúzov a pri kanáli Ryna-Marne zajaly severoamerických vojakov.

Macedonský front. Talianske čaty odviezly s macedonského frontu.

Východné bojište. Pri Dünaburgu, Smorgone, Baranoviciach a južnom toku rieky Zbruč v minulom týždni bola živšia delostrelecká palba proti Rusom.

Bombardovanie Anglicka.

Roje nemeckých lietadiel v noci s 1. na 2. novembra početné bomby hodily na mestá Londýn, Chatam, Gravesend, Ramogate, Margett, Dünkirchen a zapríčinily veľké požiare.

Jeho veličenstvo kráľ pozoruje prelomenie talianskeho frontu.

ruk 200.000 zajatcov a 1900 kanónov. Toto naše a spojenecké čaty dosiahly behom deväť dní. Z príležitosti prelomenia gorlického ruského frontu, len behom troch týždňov zajali sme 200.000 Rusov, ktorý počet koncom prvého mesiaca porástol na 300.000. Pri gorlickom prelomení frontu naše a spojenecké čaty ukoristili 267 kanónov, 634 strojových pušiek. Talianom včul len behom deväť dní vzali sme 1900 kanónov a tak ohromný počet strojových pušiek, že ich posiaľ ani spočítať nemohli. I toto sú zrejmé dôkazy terajšej offenzívy proti Talianom.

Talianske hlavné veliteľstvo nariadilo vyprázdnenie Benátok.

Z benátskeho frontu odstránili delostrelectvo a nariadili vyprázdnenie mesta. Tu sú pripravení ku našej invázii Benátok.

Zprísnený boj podmorskými loďami.

Berlínska Wolffova kancelária oznamuje s dátumom 2. novembra: V zálive Biscaya a na Severnom mori naše podmorské lode zase potopily 2 parolode, 9 plachtových lodí a 2 rybárske lode. Následkom nepriaznivej počasia pomínulých dní nemecké námorníctvo utratilo jedného zo svojich najvýtečnejších veliteľov podmorskej lode kapitána Schneidera. Na poslednej ceste jeho podmorskej lode vlny smietly ho s paluby a utopil sa. Kapitán Schneider krem radovej lode «Forni Bable» potopil dovedna 131.000 tún loďného priestoru.

**Krestania katolíci, organizujte Kato-
lícku Ludovú Jednotu!**

Revolúcia v Rusku.

Finnská republika

Petrohradská telegrafická kancelária oznamuje z Helsingforsu: V záležitosti štátnych základných zákonov vyslaný výbor už vypracoval zákon o novom politickom poriadku. Tento zákon medzi iným vyrieka, že jakonáhle bude publikovaný, senát porobí poriadky o volbe predsedu finskej republiky. Úradné záležitosti predsedu bude predbežne vybavovať námestný predseda výkonného výboru senátu.

Dľa finských časopisov predsedom novej finskej republiky bude Svinguvud, predseda finského senátu.

CHÝRNIK.

Meniny jeho veličenstva kráľa. Z príležitosti najvyšších menín jeho veličenstva kráľa, jeho Eminencia kardinál, knieža-primas Uhorska dr. *Ján Csernoch* v nedeľu, 4. novembra v korunovačnom chráme kráľa Matiaša slúžil slávnostnú sv. omšu, na ktorej prítomní boli zastupitelia vlády, krajinského zákonodarstva, vojenských a svetských vrchností a obecnosť vo veľkom počte.

Arcikňazi na fronte. Z Košíc oznamujú, že jásovský prepoš-prälát dr. Melchior Takács v sprievode košického prepoš-kanonika Ludvika Konrádyho vybral sa na front k návšteve košického domáceho pluku a vzal so sebou pre vojakov do daru viac súdkov vína, 20.000 cigareť a mnoho užitočného čítania. Ako počúvame i osvietený pán biskup košický dr. August Fischer-Colbrie navštívil na fronte bojujúcich vojakov košického domáceho pluku. Poľný biskup Imrich Bjelik práve teraz sa zdrzuje na fronte.

Hrdinská smrť nitrianskeho klerika. Z Nitry oznamujú: Došla zpráva, že chovanec nitrianskeho väčšieho semenišťa Ján Skultéty na talianskom fronte zo dvoch strán dostal ťažkú ranu do prs, následkom čoho zomrel v jednej poľnej nemocnici.

Smrť. Z Nitrabajny oznamujú: Pensionovaný dekan-farár Ludvík Némethy, kňaz ostrihomského arcibiskupstva, 8. okt. zomrel v 78. roku svojho života a v 53. roku svojho kňazstva. Nebohý bol výtečným dejepiscom.

Na čo sa obracajú katolícke kňazské majetky? Jägerský arcibiskup dr. Ludvík Szmrecsányi na kňazský pensijný fond svojej diecéze v štátnych válečných papieroch složil základinu 100.000 korún. Kaločský arcibiskup dr. Arpád Várady na podporu katolíckej tlače dal 10.000 korún. Kaločská arcikapitula pre pohorelcov v Gyöngyösi dala 500 korún.

Veľkodušná základina pre válečné siroty. O svojej dobročinnosti verejne známa barónka Filipová Orosdy pre válečné sirotinec «Ottokár» složila základinu 10.000 korún.

Vyznačená mniška. Jeho veličenstvo kráľ na uznanie výtečných a sebaobetavých služieb konaných vo vojne, záhrebskej mniške Radegunde Pogácsár udelil zlatý záslužný kríž s korunou na stužke medailly hrdinskosti.

Na ciele Katolíckeho Karitásu nový vesprémsky biskup dr. Ferdinand Rott obetoval 2000 korún.

Najvyššie vojenské vyznačenie synovi jednej slovenskej matky zo Spiša. Artur Cumin, res. poručík 67. peš. pluku, na bojišti dostal jedno vyznačenie za druhým, okrem nemeckého železného kríža prvej a druhej triedy dostal železný rád s korunou a nedávno dostal ale najvyššie vojenské vyznačenie, t. j. rád Marie Terezie. Vyznačený dôstojník, ktorý už raz bol ranený a potom za dlhý čas bol chorý na asiatickú cholera, narodil sa v spišských Filiciach, pred vojnou bol účtovníkom pri jednej prešovskej firme. Jeho jednoduchá slovenská matka-vdova býva teraz v Poprade. Nebohý otec jeho bol kamenárom.

Prosba varšavských židov k sv. Otcovi Pápežovi. Pre vojnu s Talianskom a Gréckom nevedia si židia zadovážiť palmovú ratolesť a južnú rastlinu, ktorú upotrebujú z príležitosti sviatku stánkov. Varšavskí židia obrátili sa preto k frankfurtskému židovskému sväzu, ktorý sprostredkovaním neutrálneho štátu poprosil taliansku vládu, aby dovolila vývoz palmovej ratolesti a južnej rastliny pre židov Nemecka, Poľska a Litvy. Ponevác talianska vláda odoprela prosbu, židovský sväz poprosil svätého Otca Pápeža, aby sprostredkoval vývoz palmovej ratolesti u talianskej vlády.

Pre pohorelcov vikartovských odorinskí farníci obetovali 120 kor., spišsko-starovesskí farníci 60 kor. a úsfanskí farníci 57 korún. — Dňa 7. okt. vo Vikartovciach zase zhorely dve stodoly; tak sa zdá, že následkom podpalovania.

Veľká zima, veľký sňah. Z Baňskej Bystrice oznamujú: V meste a na okolí silne padal sňah. Súsedné vrehy pokryla vysoká sňahová vrstva. Zima je veľká.

Tragická smrť. Artur Tomek, obuvnícky majster zo spišskej Gelnice, ako válečný robotník pracoval v jednej budapeštianskej vojenskej obuvníckej dielni. Dňa 25. sept. pre bolenie zubov hlásil sa za maróda. Dali ho do nemocnice, kde mu vytiahli zub, lež tak nešťastlivo, že následkom otrávenia krve zomrel. Veliteľstvo nemocnice neupovedomilo rodinu o smrti. Minulé dni navštívil ho šiel svokor, ale ho už tam nenašiel a on priniesol domov tento presmutný chýr. Smutno je, že si príbuzných zosnulých vojakov ani tolko nevšimnú, že by ich upovedomili o smrti. Zosnulého okrem mladej vdovy oplakáva troje malých sirôt.

Vojenské vyznačenie spišského kňaza. Poľný duchovný Eugen Puhalla za zdarné konanie služby pred nepriateľom dostal kňazský záslužný kríž druhej triedy na stužke červeno-bielej. Poľný duchovný Puhalla pred započatím vojny za krátky čas kaplánom bol v Kézmarku.

Zomrel v ruskom zajatí. Fridrich Gustav Thern, kadetašpirant uh. kráľ. 29. landšt. peš. pluku, rodák zo spiš. Mateoviec, ešte v júli po krátkom trápení zomrel v dôstojníckom tábore zajatcov v Krasna-Rietske pri Chabarovsku.

Obetavosť. Pre siroty a vdovy padnutých hrdinov 9. honv. peš. pluku mesto Levoča obetovalo 400 korún.

Smrť spišského kňaza. Kolačkovský farár Ignác Kojda, kňaz dľa srdca Ježišovho a spisovateľ slovenský, po dlhom, trpkom trápení a po pobožnom prijatí svätých sviatostí zomierajúcich, 10. októbra zomrel v Kolačkove (Spiš) v 45. roku svojho života a v 21. roku svojho kňazstva. Nebohý narodil sa v oravskom Pekelníku. Kaplánom bol v Nižných Ružbachoch, vo V. Bobrovcí, v Nemeckej Lupči, v Lipt. Sv. Kríži, v Hybbách, v Letanovciach, v Markušovciach, v Mateovciach, v Harhove, medzitým si tri razy musel odpočinúť pre svoju chorobu. V Kolačkove zdarne účinkoval od r. 1908. Večná pamäť vernému bojovníkovi Krista a neohrozenému hájiteľovi ľudu slovenského!

Bulharské vyznačenie uhorskému rehoľníkovi. Bulharský kráľ Ferdinand dr. Gilberta Czaicha, pensionovaného rímskeho apoštolského spovedníka, spirituála semenišťa minoritov v spišskom Štvrtku, vyznačil s krížom bulharského občianskeho záslužného rádu.

Tragická smrť. Levočský staviteľ Alexander Simonkay, landšt. kadetašpirant, s bojišťa navštívil prišiel svojich domácich a následkom porážky 28. sept. zomrel medzi svojimi v 40. roku života svojho.

Najväčšia horúčosť v tomto roku bola pod Vysokými Tatrami 20. septembra, keď teplomer ukázal v tieni 32 stupňov tepla.

Bryndziareň v Štubnianskych Tepliciach. Majitelia oviec stolice turčianskej, zvlášte ale štubnianskeho okresu minule pod predsedníctvom hlavného slúžneho Ferdinanda Záborszkeho a blatníckeho statkára Jána Duchaja vydržovali poradu, na ktorej uzavreli, že v obci Stubnyafürdő postavia bryndziareň, bo takto syr, ktorý z Turca teraz vyvážajú do iných stolíc, o mnoho lepšie budú môcť zpeňažiť. Bližší vývod o bryndziarni podá filiálka Kremnickej sporiteľne v Štubnianskych Tepliciach.

Ohne. Vo Vikartovciach dňa 16. septembra zúril hrozný oheň. Troje deti, 188 domov, 200 stodol, mnoho statku a nesmierne množstvo potravy stalo sa obeťou požiaru. Škoda činí asi 1,300.000 korún. Oheň povstal následkom nepozornosti detí kúriacich cigarete. Ratujme úbohých, biednych Vikartovčanov a pošleme milodary na *Katolícky Farský Úrad v Hernádfő (Vikartovce) Szepesmegye.* — V Kojšove (blízko Gelnice) 21. sept. povstal lesný oheň, ktorému viac jutár padlo v obeť. — V Novej Vsi (Igló) 23. sept. zhorel dom vdovy Jozefovej Bukovinszky. — V Kacvine 24. sept. v noci až po zem zhorelo 19 domov a 14 zbožím a krmom plných stodol. Dve ženy utrpely ťažké popáleniny. Aj troje ošipanych padlo ohňu v obeť. Oheň povstal následkom nepozornosti.

Stromčeky na presádzanie.

Zo štátnych lesných škôlok v jaseňi roku 1917. a na jar r. 1918. stromky na presádzanie možno dostať pod nasledovnými podmienkami: Chudobným majiteľom cieľom vysadenia holých, piesočnatých priestorov a výmolov stromčeky na poslednú železničnú stanicu pošlú úplne zdarma, jestli lesné dozorstvo dá vysvedčenie, že by s dopravou stromčekov spojená trova patričného maji-

teľa pozemku nepomerne obťažila. Cieľom vysadenia holých, piesočnatých priestorov a výmolov, ktoré vrchnosť označila za také, že ich treba vysadiť, stromčeky v štátnych lesných školkách dajú tiež zdarma, ale dopravné trovy znáša majiteľ pozemku. Ku vysadeniu takých priestorov, ktoré vrchnosť ešte neoznačila za také, že ich treba vysadiť, ďalej ku zalesnateniu takých poľnohospodársky obrábaných priestorov, ktoré sú na tento čas síce ešte nie výslovne holými priestorami, ale pri poľnohospodárskom obrábaní neprinášajú ošoh, stromčeky na vysádzanie dajú zdarma, ale za každých 1000 stromčekov predsa treba zaplatiť jednu korunu. Prosbu o stromčeky ku jarnému vysádzaniu treba odovzdať príslušnému lesnému dozorstvu, a síce do 14. novembra roku 1917.

Na žalúdok chorým

nevyhnutne potrebným liekom je

Jágerská voda,

ktorú od 150 rokov dorábajú **jágerskí milosrdní bratia**. K dostaniu je v každej lekárni, cieľu najprimeranejšie je ale objednať si ju v

Lekárni milosrdných bratov v Jágri (Eger).

Malá fľaška 80 halierov. Stredná fľaška 2 koruny 20 halierov. Veľká fľaška 4 koruny 40 halierov. Menej ako v hodnote 3 koruny neposielame po pošte.

Varujme sa napodobenín.

Každý sám môže si prevádzať oprávania.

Ručným šijacím patent šidlom

priam tak, ako šijacím strojom možno šiť: kožu, topánky, koňské šaty remeň, kožušinu, pokrývce, príkrývadla, hmotu ku šatrom, plášte bicyklistov, vrecia atď. Upotrebovanie pri šití a šitovaní je veľmi ľahké. Nástroj každému nevyhnutne potrebný: remeselníkovi, poľným hospodárom, vojakom. Nepočétné listiny uznania a pochvaly.

Zaruka za upotrebitelnosť. Úplného šijaceho šidla s cievkou so 4 rôznymi ihlami a s úpravou upotrebenia, pri vopredom zaslaní peňazí, cena 4 kor. 10 hal., s poštovou dobierekou 4 kor. 40 hal.

Na bojištie posielam len pri vopredom zaslaní obnosu. Zasielanie franko. Odpredavačom výhody.

Objednať možno a: **Jozefa Benck, Kroppan** (Sliezske) Herrenasse 41.

**Svrabľavosť,
Potenie,
Slnečný úpaľ,
Šupanie kože,
Svrab a hostec,
Neduhy kože, rany,
Opuchliny a staré rany**

istotne lieči zákonom chránený prostriedok. **Borovičková masť.** Nešpiní a je zcela bez zápachu. Malý teglík 3 koruny, veľký teglík 5 korún, rodinný teglík 9 korún k tomu patriaceho borovčkového mydla cena 4 K. Adresa objednávok

Alexander Gerő, lekárnik Nagykörös 40.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskéj dlžky LOREY VLASMI, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrobovaním vlastného vynálezu masti. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prechutiu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pôdy vlasov. — Pri mužských v krátke čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohýbnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným osedivením

Cena teglika: 6, 10 a 15 kor.

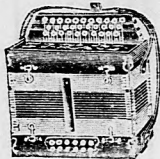
Poštové zásielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierkou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraviť treba.

ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

Zdarma

na žiadosť každý dostane môj veľký obrázkový cenník, zlatého,

strieborného tovaru a hudobných nástrojov. Husle po K 14.—, 20.—, 25.—, a v. Dobré harmoniky K 16.—, 26.—, 30.—, 50. 2-radové viedeňské harmoniky K 70.—, 80.—, 100.—, 120.—. 3-radové K 180, 200.—, 240.—, 280.—. Záměna povolená alebo návrat peňazi. Zásielky s poštovou dobierkou alebo pri voprednom doposlaní obnosu.

Vývozný dom

Hanns Konrad
c. a k. dvorný zásielca
Brüx 1545 číslo (Čechy).

8 halierov

(za 1. poštovou dopisničkou) stojí vás môj hlavný cenník, ktorý na žiadosť pošle vám

Prvá dielňa na hodiny
Hanns Konrad

cis. a kr. dvorného zásielca Brüx číslo 1544.
□ (Čechy) □

Nickel alebo oceľové anker hodinky K 16, 18, 20. Válečné rádium anker hodinky K 18, 22, 26 Bielokovové (Glorie striebro) s dvojistou pokrývkou anker remontoir hodinky K 30. Massivné strieborné anker remontoir hodinky K 40, 50, 60. Budíčky a stenové hodiny vo veľkom výbere. 3 rokov záruka. Zasielanie s poštovou dobierkou. Záměna povolená alebo návrat peňazi.

Retaze pre rožnú lichvu

Stredného vyhotovenia 9 kor. Ohlávkové retiazky pol pevného vyhotovenia 4.50 kor. Trovy zaslania a zaobalenia obťažujú objednávateľa. Objednat možno s vopred doposlaním obnosu alebo s poštovou dobierkou.

Móric Lendvay,
vývozný dom.
Budapešť, VII.,
Kertész-utca 43.

**Oznamy prijíma
administracia**

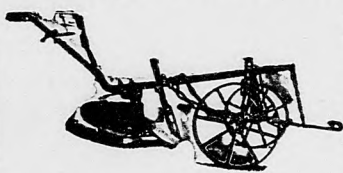
„Krestan“

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28.

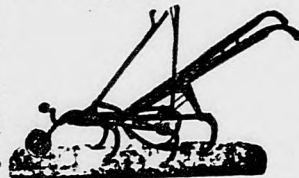

Najlacnejší a najlepši prameň Jozef Marosi a Syn Esztergom 15.

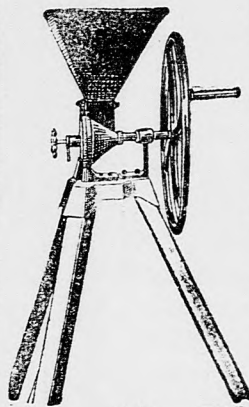

strojov a železného tovaru veľký obchodný dom. Zo skladu zasiela zvláštnej jakosti oceľový pluh za 140.—, dvojité pluh za

275. K, Juno americkú koňskú motyku za 156.— K (prevádza 5 ľudí robotu) Železnú bránu za 90.— K; zvláštnu bránu s uhlami želom okuvanými za 100 K. Veľký obrázkový cenník na žiadosť posielame zdarma.

NAJDOKONÁLEJŠÍ MLYNEK!

10.— K závdavok.

K odporúčaniu mlynky bezodkladne objednať, bo v jaseňi znovu zasekne premávka. Výlučná adresa objednávania:

PAVEL SOHR

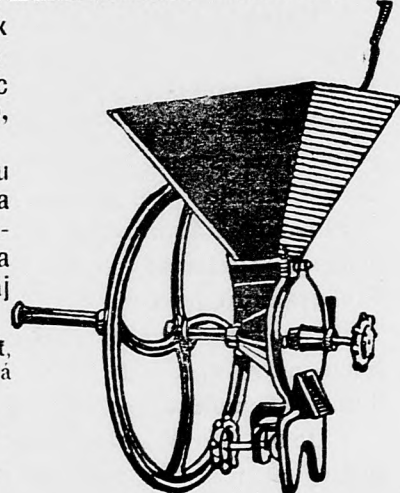
Somogyzil 35.

fabričný sklad oceľového tovaru

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strvjom, každého druhu ot ilie somlet môže na kašu a najfajnejšiu múku. Obrovskéj schopnosti roboty.

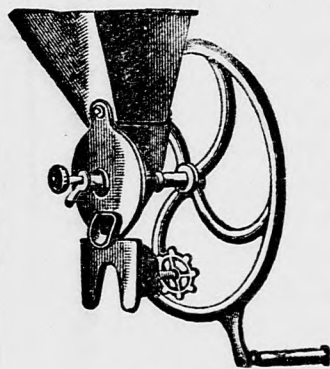
Bezodkladne k lifrovaniu. Cena K. 150.

Tenistý stroj k prípraveniu nas tól alebo postavec bez nôh K 120, menši k domá-cemu upotrebeniu K 80. Objednania prosíme na poštovej pou kázke a zaslať treba aj

Železničnú stanicu objednávateľa treba udat.

Ručný stroj k šrotovaniu

hodí sa ku šrotovaniu zrna každého druhu obilia vo fajnosti dla ľubosti, ponevác stroj dakonáte možno regulovať. Veľkej schopnosti práce, ľahko ku hnatiu, tak že aj dieťa môže na ňom šrotovať po fajnosť múky. V každom hospodárstve a v každej domácnosti pri docho-vávaní drúbeže a ošípaných tento stroj je nevyhnutne potrebný. Cena so zárukou a za-obalením 80 kor. Stroj ku vybaveniu väčších prác pripevnený na nohách 140 korun.

Tieto stroje zhotovuje a rozposiela

Imrich Tóth, Jászalsószentgyörgy.

Pri objednaní prosím zreteľne udat adresu a železničnú stanicu.